

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра фінансів та економіки
(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(ПБ)

11.09.2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхові послуги

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

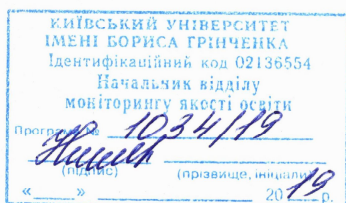
перший (Бакалаврський)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

072.00.01 "Фінанси і кредит"

(шифр і назва освітньої програми)

2019

Розробники:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та економіки
Сосновська Ольга Олександрівна

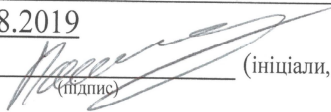
Викладачі:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та економіки
Сосновська Ольга Олександрівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) _____

Протокол №8 від 29.08.2019

Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)

 (підпис) Райсовский А.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072 "Фінанси, банківська справа та страхування")
(назва освітньої програми)

29.08.2019 р.

Керівник освітньої програми _____

 (підпис) Вайко О.Ю.
(ініціали, прізвище)

Робочу програму перевірено

29.08.2019 р.

Заступник директора/декана _____

 (підпис) Мельник Ю.Ю.
(ініціали, прізвище)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредитів / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

Метою навчальної дисципліни «Страхові послуги» є вивчення механізму надання страхових послуг страховими компаніями в Україні, формування системи практичних навичок з розробки, просування і продажу страхових продуктів та обслуговування клієнтів страхових компаній.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток у студентів навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення курсу, вивчення й аналізу страхового законодавства, теорії та практики;

- сформувати цілісне уявлення про страхові послуги як особливий товар, їх соціально-економічне призначення, технологію розробки страхових продуктів, їх корегування та адаптацію до вимог страхувальників;

- поглибити теоретичні знання студентів з питань укладання та ведення страхової угоди: визначення мети укладання договору страхування, аналізу та оцінки ризиків за об'єктом страхування, розрахунку страхового тарифу та формулювання інших умов угоди;

- деталізувати знання за окремими видами страхування й надати конкретну інформацію про технологію роботи страхової компанії з клієнтами при прийнятті ризиків на страхування та врегулюванні вимог страхувальників при настанні страхових випадків.

Студент повинен знати:

- законодавчу та нормативну базу України, міжнародні стандарти, що регулюють та регламентують умови розробки та реалізації страхових послуг;

- порядок розробки та просування страхової послуги, основні бізнес процеси при укладанні й обслуговуванні договорів страхування;

- порядок організації роботи компанії при прийнятті ризиків на страхування, їх оцінки з боку андеррайтерів, визначення страхового тарифу,

франшизи, порядку ведення договорів та їх обслуговування при настанні страхового випадку;

- особливості моніторингу договорів за окремими видами страхування, порядок прийняття рішень зі зменшення ступеню ризиків до та під час врегулювання збитків;

- організацію роботи компаній зі страхування життя: визначення умов страхування конкретного клієнту, порядок надання страхових послуг за видами страхування життя, проведення експертизи при настанні страхових подій тощо.

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності							
Тема 1. Страхова послуга та особливості її реалізації	16	4	4				8
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди	16	4	4				8
Модульний контроль	2	2					
Разом	34	8	8				16
Змістовий модуль 2. Особливості надання страхових послуг з особистого страхування							
Тема 3. Страхування життя та пенсій	10	4	2				4
Тема 4. Страхування від нещасних випадків	8	2	2				4
Тема 5. Медичне страхування	10	2	2				6
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	8	6				14
Змістовий модуль 3. Особливості надання страхових послуг з майнового страхування							
Тема 6. Страхування фінансових та кредитних ризиків	10	2	4				4
Тема 7. Страхування підприємницьких ризиків	14	4	4				6
Тема 8. Автотранспортне страхування	8	2	2				4
Модульний контроль	2	2					
Разом	34	8	10				14
Змістовий модуль 4. Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності							
Тема 9. Страхування відповідальності як галузь страхування	10	2	2				6
Тема 10. Страхування відповідальності громадян	10	2	2				6
Модульний контроль	2	2					
Разом	22	4	4				12
Усього	120	28	28				56

Примітка: слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення.

Після опанування дисципліни студент повинен **уміти**:

- обґрунтувати теоретичні основи існування страхової послуги як специфічної системи відносин, що виникають між страховиками та страхувальниками з метою задоволення потреб кожної із сторін та здійснюються за певною технологією;
- здобути необхідну інформацію для формування проекту договору страхування згідно з особливостями страхових інтересів страхувальників;
- провести оцінку ризиків з метою прийняття рішень про можливість їх страхування за певних умов;
- скласти необхідні документи для укладання договорів страхування та врегулювання претензій страхувальників при настанні страхової події;
- здійснювати наукові дослідження з проблем функціонування страхових послуг в Україні та зарубіжних країнах.

Загальні компетентності:

ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації: здатність здійснювати лідерські функції в колективі задля досягнення спільної мети; здатність розробляти та управляти проектами, ставити цілі, приймати і втілювати рішення.

ЗК-9. Здатність приймати обґрунтовані рішення: спроможність організовувати власну діяльність та ефективно управляти часом; спроможність орієнтуватися у різних поглядах на проблему та шляхи її розв'язання, аналізувати й осмислювати отриманий розв'язок, переконливо його представляти.

ЗК-10. Навички міжособистісної взаємодії: здатність ефективно спілкуватися із спеціалістами та неспеціалістами, включаючи формування навичок до викладання; здатність виконувати роботу в команді, включаючи здатність взаємодії із колегами та виконання обов'язкової роботи в установлені терміни.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК-10. Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів: здатність знаходити інформацію за допомогою сучасних економічних та інших джерел інформації, вміння використовувати інформацію для складання звітності страховика.

ФК-15. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності: здатність продемонструвати знання особливостей страхування як структурної ланки фінансової системи в умовах ринкової економіки у короткостроковому та довгостроковому періодах.

ФКОП-1. Формування фахових компетентностей у вирішенні питань з економічно ефективного функціонування страховика: здатність продемонструвати знання та уміння розробки бізнес-проектів щодо покращення діяльності страховиків в умовах євроінтеграційного розвитку України.

ФКОП-2. Розвиток новаторських здібностей: здобуття навичок оцінки ситуації та прийняття рішень на основі проведення досліджень та розробки бізнес-планів по впровадженню інноваційних та інвестиційних проектів, розробка стартап-проектів, орієнтація проектів на підвищення ефективності функціонування страховиків в умовах невизначеного економічного середовища їх функціонування.

ФКОП-3. Здатність до дослідження та аналізу економічних і фінансових

явищ на страховому ринку.

Програмні результати навчання.

ПРН-У-4. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку фінансової науки.

ПРН-У-9. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН-У-10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні показники.

ПРН-У-11. Вміти працювати як самостійно, так і в команді.

ПРН-У-22. Набути навички розробки бізнес-проектів на основі аналізу економічних процесів, що є актуальними у страховій сфері, та орієнтованих на підвищення ефективності функціонування страховика в умовах сучасного бізнес-середовища.

ПРН-У-24. Набути навички аналізу та оцінки економічних тенденцій на страховому ринку з урахуванням євроінтеграційного напрямку розвитку української економіки.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності

Тема 1. Страхова послуга та особливості її реалізації

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Вивчення й формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги та недоліки. Продаж через посередників: переваги та недоліки. Права і обов'язки страхових посередників. Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладання договору страхування; видача полісів, врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення. Андеррайтинг: оцінка ризику; вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшизи; розрахунок страхової премії. Укладання договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування.

Змістовий модуль 2. Особливості надання страхових послуг з особистого страхування

Тема 3. Страхування життя та пенсій

Види страхування життя. Змішане страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяги страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення і сплати

страхових премій. Організація роботи страхової компанії по визначенню страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам. Страхування дітей. Страхування до вступу в шлюб. Довічнестрахування. Страхування пенсій.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Добровільні види страхування від нещасних випадків і умови їх проведення. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків. Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Медичне страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Обов'язкове медичне страхування. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку. Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Строк страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті. Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон.

Змістовий модуль 3. Особливості надання страхових послуг з майнового страхування

Тема 6. Страхування фінансових та кредитних ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків. Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування прибутку (доходу); страхування депозитів; інші види. Умови страхування.

Тема 7. Страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття «підприємницькі ризики». Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Страхування від вогню та інших небезпек. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності; об'єкти страхування, їх оцінка; виключення; строк дії договору. Страхова сума, страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхування відповідальності товаровиробників: за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; забруднення навколишнього середовища; страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Тема 8. Автотранспортне страхування

Страхування автотранспортних засобів. Загальна характеристика умов страхування. Програми страхування автотранспорту. Обсяг страхової відповідальності. Страхове відшкодування. Особливості надання послуг у страхуванні автотранспорту. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів. Суб'єкти страхування. Порядок укладання договору, перелік необхідних документів, андеррайтинг. Визначення страхового платежу, термінів страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Міжнародна система «Зелена картка», її розвиток. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення й порядок відшкодування збитків.

Змістовий модуль 4. Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності

Тема 9. Страхування відповідальності як галузь страхування

Об'єкти страхування відповідальності. Структура страхування відповідальності: страхування відповідальності власників транспортних засобів, страхування професійної відповідальності, страхування відповідальності підприємця, страхування відповідальності інвестора, страхування кредитів, страхування депозитів тощо. Права й обов'язки партнерів у страхуванні цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Суб'єкти обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів: страховики (страхові компанії), моторне (транспортне) страхове бюро, страхувальники (власники транспортних засобів), юридичні та фізичні особи, яким заподіяна шкода транспортним засобом внаслідок транспортної пригоди. Припинення дії договору обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування професійної відповідальності. Страхування кредитних ризиків.

Тема 10. Страхування відповідальності громадян

Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування. Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та іншої відповідальності.

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	2	2
2	Відвідування практичних занять	1	4	4	3	3	5	5	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	3	15	2	10

4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	5	2	10	3	15	3	15	2	10
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				53		62		64		49
Максимальна кількість балів:							228			
Розрахунок коефіцієнта:							228 / 100 = 2,28			

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I			
Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності			
1	Страхова послуга та особливості її реалізації	8	5
2	Порядок укладання та ведення страхової угоди	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II			
Особливості надання страхових послуг з особистого страхування			
3	Страхування життя та пенсій	4	5
4	Страхування від нещасних випадків	4	5
5	Медичне страхування	6	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III			
Особливості надання страхових послуг зі страхування майна			
6	Страхування фінансових та кредитних ризиків	4	5
7	Страхування підприємницьких ризиків	6	5
8	Автотранспортне страхування	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV			
Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності			
9	Страхування відповідальності як галузь страхування	6	5
10	Страхування відповідальності громадян	6	5
Разом		56	55

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4, 5 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 6, 7, 8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 9, 10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку.

Залік (диференційований залік) – це вид семестрового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з кредитного модуля оцінюється, як правило, на підставі рейтингової системи оцінювання за результатами поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання модульних контрольних робіт та певних видів робіт на семінарських заняттях) протягом семестру. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та програмою на семестр з цієї навчальної дисципліни. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання

здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV	
Назва модуля	Загально-теоретичні аспекти організації страхової діяльності		Особливості надання страхових послуг з особистого страхування			Особливості надання страхових послуг з майнового страхування			Особливості надання страхових послуг зі страхування відповідальності	
Лекції	1,2	3,4	5,6	7	8	9	10,11	12	13	14
Теми лекцій	Страхова послуга та особливості її реалізації	Порядок укладання та ведення страхової угоди	Страхування життя та пенсій	Страхування від нещасних випадків	Медичне страхування	Страхування фінансових та кредитних ризиків	Страхування підприємницьких ризиків	Автотранспортне страхування	Страхування відповідальності як галузь страхування	Страхування відповідальності громадян
Теми семінарських занять	Страхова послуга та особливості її реалізації	Порядок укладання та ведення страхової угоди	Страхування життя та пенсій	Страхування від нещасних випадків	Медичне страхування	Страхування фінансових та кредитних ризиків	Страхування підприємницьких ризиків	Автотранспортне страхування	Страхування відповідальності як галузь страхування	Страхування відповідальності громадян
Самостійна робота	15 балів		15 балів			15 балів			10 балів	
Поточний контроль	МК – 25 балів		МК – 25 балів			МК – 25 балів			МК – 25 балів	

Рекомендовані джерела Основна (базова)

1. Безугла В.О. Страхування [Текст]: навчальний посібник / В. О. Безугла, І. І.

- Постіл, Л. П. Шаповал; М-во освіти і науки України, Кременчук. держ. політех. ун-т ім. М. Остроградського. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.
2. Белов П.Г. Управление рисками, системный анализ и моделирование: учебник и практикум / П.Г. Белов. – М.: Издательство Юрайт, 2016. – 272 с.
 1. Білюк А. В. Розвиток взаємодії державних та ринкових методів регулювання страхової діяльності в Україні / А. В. Білюк // Держава та регіони. – 2010. – №1. – С. 5-10.
 2. Волосович С. В. Економічна сутність кредитного страхування / С. В. Волосович// Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №2. – С. 250-255.
 3. Вяткин В. Н. Риск-менеджмент: учебник / В. Н. Вяткин, В. А. Гамза, Ф. В. Маевский. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 353 с.
 4. Галієв Р. Страхування життя в пенсійній системі України / Р. Галієв // Фінансовий ринок України. – 2012. – №3. – С. 20-22.
 5. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
 6. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник / Т.А. Говорушко – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.
 7. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент [Текст]: навчальний посібник / Т. Г. Дудар, В. В. Мельниченко; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський національний економічний університет. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 254 с.
 8. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 4 жовтня 2001 р. №2745-III // Урядовий кур'єр. – 2001. – 7 листопада.
 9. Залетов О. М. Страхування: Навчальний посібник/ За ред. д.е.н. Слюсаренко О. О. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2003. - 320 с.
 10. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: монографія / М.С.Клапків – Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш. – 2002. – 570 с.
 11. Кнейснер О.В. Страхування: Навчальний посібник / О.В. Кнейснер – Тернопіль: «Економічна думка». – 2008. – 188 с.
 12. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент [Текст]: підручник для студентів вищихнавуальних закладів / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна; Дніпропетр. Ун-текономіки та права. – 2-ге вид. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
 13. Лельчук А. Риск-менеджмент, платежеспособность и управление капиталом. [Електроннийресурс]. – Режим доступу: <http://www.actuary-al.ru>.
 14. Ліцензійні умови провадження обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів. Затверджені Держфінпослуг 23 грудня 2004 року // www.dfp.gov.ua // Нормативно-правова база.
 15. Методика формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 18 вересня 2018 року №1638. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-18#n2>.
 16. Паращак О. Страхування фінансових ризиків. Страхування кредитних ризиків / О. Паращак, Н. Лисенко// Страхова справа. – 2003. – № 2. – С 28-37.
 17. Плиса В.Й. Страхування [Текст]: підручник / В. Й. Плиса. – Київ: Каравела, 2010. – 472 с.
 18. Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Затверджено Держфінпослуг № 673 від 27.10. 2011 року. // www.dfp.gov.ua.
 19. Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні від 27.01.2004 №24 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04>.
 20. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідностіб прибутковості, якості активів та ризиковості

операцій страховика. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.06.2018 №850 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-187>.

21. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України від 1 липня 2004 року (зі змінами) // www.rada.gov.ua

22. Сорока П.М. Економічні та фінансові ризики [Текст]: навчальний посібник для дистанційного навчання / П. М. Сорока, Б. П. Сорока; Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна". – Київ: Університет "Україна", 2009. – 265 с.

23. Страхові послуги: підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.

24. Страхування [Текст]: навчальний посібник / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – Київ : Кондор, 2011. – 529 с.

25. Страхування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. напряму підгот. 6.030508 «Фінанси і кредит» / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій. – Львів: Магнолія 2018. – 323 с.

26. Страхування: підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.

27. Страхування: підручник/ Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. Вид. 2-е, переробл. і доп. - К.: КНЕУ, 2002. -599 с.

28. Страхування: підручник/ Керівник авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. — 3-тє вид. — К.: КНЕУ, 2006. — 599 с.

29. Тринчук В. Страховий продукт в системі маркетингу: сутність та класифікація/ В. Тринчук // Страхова справа. – 2002. - № 3. – С. 78-81.

30. Уткин Э.А. Риск-менеджмент. – М.: Анкил, 1998. – 255с.

31. Филонюк А.Ф. Страховая индустрия Украины: стратегия развития. Монография./А.Ф. Филонюк, А.Н. Залетов. – Киев. – Международная агенция «БИЗОН», 2008. – 448 с.

32. Фомичев А. Н. Риск-менеджмент: учебник/ А. Н. Фомичев. – М.: Дашков и К, 2016. – 372 с.

33. Шумелда Я.П. Страхування: Навчальний посібник. Видання друге, розширене/ Я.П. Шумелда. – К.: Міжнародна агенція “БІЗОН”, 2007. – 384 с.

34. Яворська Н. В. Страхові послуги: Навч. посібник / Н. В. Яворська – К.: Знання, 2008. – 354 с.

Додаткова

1. Бортнікова Є.В. Історія походження та сутність понять «ризик», «ризик-менеджмент» та «операційні ризики» / Є.В. Бортнікова // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2012. -№8. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1336>.

2. Бабич В.П., Посохов І.М. Аналіз російських наукових шкіл ризик-менеджменту / В.П. Бабич, І.М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2013. - №8. – С. 325-330.

3. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

4. Дикун Л.В., Дрейчук Т.В. Ризики страхових компаній: суть та причини виникнення / Л.В. Дикун, Т.В. Дрейчук – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/3_98207.doc.htm.

5. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник / Л.І. Донець. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с. – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzyky_ta_metody_yikh_vymiruvannia.pdf

6. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: [навчальний посібник] / І.Ю. Івченко. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 344 с.
7. Ігнатенко А. В. Механізми нейтралізації фінансових ризиків українських підприємств в умовах глобалізації / А. В. Ігнатенко, В. Г. Кабанов, О. І. Харченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №5 (95). – С. 136-144.
8. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: Навч. посіб. 2-ге вид., доп. перероб. - К.: Центр навчальної літератури, 2004.
9. Козьменко О.В., Роєнко В.В. Структуризація інвестиційних ризиків страхових компаній / О.В. Козьменко, В.В. Роєнко. – Режим доступу: <http://insurance.uabs.edu.ua/uk/biblioteka/statti/296-strukturnyzatsiia-investytsiinykh-ryzykiv-strakhovykh-kompanii.html> .
10. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.minfin.gov.ua>.
11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу до електронних документів: <http://www.nbuv.gov.ua>.
12. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
13. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nplu.org.ua>.
14. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Режим доступу: uainsur.com.
15. Пікус Р. В. Класифікація фінансових ризиків страхових компаній – основа ефективного ризик-менеджменту / Р. В. Пікус // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2006. – № 81-82. – С. 108-112.
16. Пластун В.П. Формування оптимального портфелю страхових послуг / В.П. Пластун. – Режим доступу: <http://insurance.uabs.edu.ua/uk/biblioteka/statti/276-formuvannia-optymalnoho-portfeliiu-strakhovykh-posluh.html>
17. Портал «Все про страхование». – Режим доступу: <http://www.forinsurer.com>.
18. Посохов І. М. Аналіз змісту поняття ризик і наукові підходи щодо визначення сутності ризику / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2012. – № 5. – С. 101-108.
19. Рьжжкін І. І. Страхование технических рисков. – М.: Альфа-Пресс, 2010. – 480 с.
20. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: [навчальний посібник] / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. - К.: ІОЦ Видавництво "Політехніка", 2004. - 200 с.
21. Циба Я.В. Підходи до розуміння поняття «ризик» / Я.М. Циба // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2014. – №2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2761>
22. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. – К.: Знання, 2006. – 535с.
23. Daykin C., Penikanten T., Pesonen M. Practical Risk Theory for Actuaries. Chapman and Hall, London, – 1996. – 136 p.
24. Klein Chris. Looking for a Premium. Reinsurance Credit Risk and Bo. – Default Rates. // London: Benfield Industry Analysis and Research. – 2004. – P.16- 20.
25. Williams C.A. Principles of risk Management and insurance. T.2.-Mavlem, Pensylwania, USA,.198, P.172.